

Til
**Statistisk sentralbyrå og
Norsk senter for forskningsdata**

Att: Vigdis Kvalheim, NSD og Ann-Kristin Brændvang, SSB

Oslo, 07.12.2020

Angående microdata.no og tilgang til registerdata

Microdata.no møter ikke behovet for registerdata for forskning

Forskningsinstituttens fellesarena (FFA) og Universitets- og høyskolerådet (UHR) har lenge engasjert seg i behovet for bedre tilgang til registerdata for forskning, bl.a. i innspill til ny statistikklov og til nasjonalt statistikkprogram. Vi har også tatt dette opp med Statistisk sentralbyrå (SSB) i tidligere dialoger og setter pris på at det ble etablert et Brukerutvalg i SSB som bidrar til bedre tilgjengeliggjøring av registerdata. Vi har tidligere påpekt at tjenestene er dyre og ikke av god nok kvalitet. Generelt vil vi påpeke at vi anerkjenner at forskningsprosjekter skal betale for arbeidet med å utlevere data til det aktuelle prosjektet, men ikke for å betale for å bygge databaser i SSB og Norsk senter for forskningsdata (NSD).

I tidligere dialog med SSB har microdata.no blitt presentert som en av løsningene på våre forespørsler om bedre tilgang til registerdata for forskning. Vi har tidligere uttrykt tvil om at microdata.no kunne være et godt nok svar på dette. Erfaringer samlet fra våre forskningsmiljø tilsier at microdata.no i liten grad løser utfordringen med tilgjengeliggjøring av registerdata for forskning.

I dag fremstår microdata.no som nyttig for masterstudenter, men lite relevant for forskere som benytter registerdata. Bakgrunnen for denne løsningen er at det skal være mulig å få enkel tilgang til data, men det legger så sterke begrensninger på analysemulighetene at denne tilgangen er lite nyttig for forskere. I tillegg kommer at analysemulighetene er svært begrenset i forhold til hva som finnes i standard statistisk programvare samfunnsforskere bruker.

Det er å håpe at neste utgave av microdata.no, som vil ha flere variable og bedre funksjonalitet med bl.a. mulighet til å koble på andre datasett, kan bli interessant for enklere analyser i mindre oppdrag, for utforsking av problemstillinger før forskerne bestiller mer detaljerte datasett, og gi mulighet for å gjøre noen flere sammenstillinger enn en kan i statistikkbanken. Det siste er særlig relevant for de som trenger statistikk til en studie, men som ikke selv vanligvis gjør registerstudier.

Forslag til finansieringsmodell for microdata.no

UHR og FFA har i møte med NSD og SSB i september 2020 fått presentert status for microdataprojektet og forslag til betalingsmodeller mulige finansieringsmodeller med brukerbetaling for tjenesten. Samarbeidsutvalget mellom UHR og FFA har diskutert forslaget og er kritiske til at denne tjenesten rulles ut med brukerbetaling før det er tatt reelt stilling til om den fyller formålet den er ment å fylle, med de begrensninger den har i dag. Dette er meldt tilbake til SSB og NSD i møter.

Vi får nå informasjon om at fra 2021 innfører microdata.no brukerbetaling. Betalingen vil bli organisert som et årsabonnement med fritt antall brukere, fri bruk og fri tilgang til veiledning. Abonnementet vil være knyttet til institusjonen.

Bruken av microdata.no er svært liten i våre forskningsmiljøer. Løsningen er best egnet for masterstudenter og forskere som av ulike grunner ikke har tilgang til finansiering av data, samt etter hvert forvaltningen. Det er kanskje i samsvar med en målsetning om økt bruk av registerdata.

Innføring av brukerbetaling for microdata på institusjonsnivå bør derfor vente, evt. prises svært lavt og ihht institusjonsstørrelse eller bruk. For å tiltrekke seg avanserte brukere av en evt. oppgradert versjon må tjenesten bli langt mer relevant. Prisen bør også i denne fasen fortsatt være lav.

Tilgang til registerdata for forskning er en utfordring som må løses

Microdata.no er lite egnet for forskere i dag og det er sterk tvil om en videre utvikling av tjenesten vil møte forskernes behov. For avanserte analyser trenger forskere tilgang til spesialiserte datasett. Dette vil ikke microdata.no kunne løse.

FFA og UHR mener at det er avgjørende viktig at det legges bedre til rette for tilgang til registerdata for forskning fra SSB og oppfordrer SSB og NSD til en tett dialog med relevante fagmiljø, gjerne gjennom brukerutvalget, om hvordan denne tilgangen kan videreutvikles fremover. I mellomtiden mener vi at brukerbetaling for microdata.no enten avventes eller legges på et meget lavt nivå.

Vennlig hilsen

Lars Holden
Styreleder FFA

Dag Rune Olsen
Styreleder UHR

[Brevet er signert og godkjent elektronisk.]